

**ОГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**
(за період 16 липня – 15 серпня 2023 р.)

Сфера державного боргу

Утримання Україною боргової стійкості протягом 16.07.2023 р.– 15.08.2023 р., в умовах продовження російської агресії, здійснювалося з урахуванням залучення як зовнішніх грантових коштів та пільгових кредитів для фінансування потреб бюджету, так і внутрішніх позикових коштів завдяки випуску ОВДП (облігацій внутрішніх державних позик). Зокрема, під час онлайн-зустрічі фінансового блоку G7 від 16.07.2023 р. міністр фінансів України С. Марченко зазначив¹, що сьогодні Україна має стабільні надходження міжнародної фінансової підтримки та функціонуючий ринок внутрішнього боргу. **Завдяки зазначеному, Україна вже сьомий місяць поспіль уникає монетарного фінансування.**

Так, у липні 2023 р. Мінфін залучив 5,3 млрд дол. США грантів та пільгового фінансування від міжнародних партнерів. Грантові кошти, які надаються на безповоротних умовах, склали близько 25 % із загального обсягу фінансової допомоги². Визначимо донорів, які підтримали економіку нашої держави у липні 2023 р.

- *Європейський Союз* – 1,67 млрд дол. США (пільгове фінансування). Кошти від ЄС – шостий транш у рамках масштабної макрофінансової допомоги (МФД) на 2023 р. Загальний обсяг фінансування за програмою МФД сягає 18 млрд євро, із яких Україна отримала вже 10,5 млрд євро. Макрофінансова допомога надається на безпрецедентно пільгових умовах для України. Термін погашення кредиту складає 35 років. Водночас відсотки та інші платежі за обслуговування боргу замість України компенсуватимуть країни ЄС.

- *Японія* – 1,5 млрд дол. США (пільгове фінансування). Пільгове фінансування під гарантію уряду Японії залучено через трастовий фонд Світового банку ADVANCE Ukraine.

- *Сполучені Штати Америки* – 1,25 млрд доларів США (грант). Грант від США – частка п'ятого додаткового фінансування в рамках проекту Світового банку «Підтримка державних видатків для забезпечення стійкого державного

¹ Важливо якомога швидше досягти прогресу в пошуку механізмів фінансування відновлення за рахунок заморожених російських коштів: Сергій Марченко під час зустрічі фінблоку G7. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/it_is_crucial_to_make_progress_in_finding_mechanisms_to_finance_the_recovery_with_frozen_russian_funds_sergii_marchenko_at_the_meeting_of_the_g7_financial_bloc-4106

² У липні 2023 року Мінфін залучив 5,3 млрд доларів США грантів та пільгового фінансування від міжнародних партнерів. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/ministry_of_finance_attracted_usd_53_billion_in_grants_and_concessional_financing_from_international_partners_in_july_2023-4128

управління в Україні» (PEACE in Ukraine).

- Міжнародний валютний фонд (МВФ) – близько 890 млн дол. США (пільгове фінансування). Кошти від МВФ Україна отримала за результатами успішного першого перегляду програми в рамках Механізму розширеного фінансування (Extended Fund Facility – EFF). Загальне фінансування EFF, передбачене чотирирічною програмою, складає 15,6 млрд дол. США (11,6 млрд СПЗ – спеціальні права запозичення).

Залучена міжнародна допомога спрямовується на фінансування пріоритетних соціальних видатків держбюджету, зокрема на зарплату працівників секторів освіти та охорони здоров'я, гуманітарні потреби, а також забезпечення соціального захисту населення.

Загалом за 7 місяців 2023 р. Міністерство фінансів України залучило понад 28 млрд дол. США зовнішнього фінансування на нагальні потреби держбюджету (рис.).

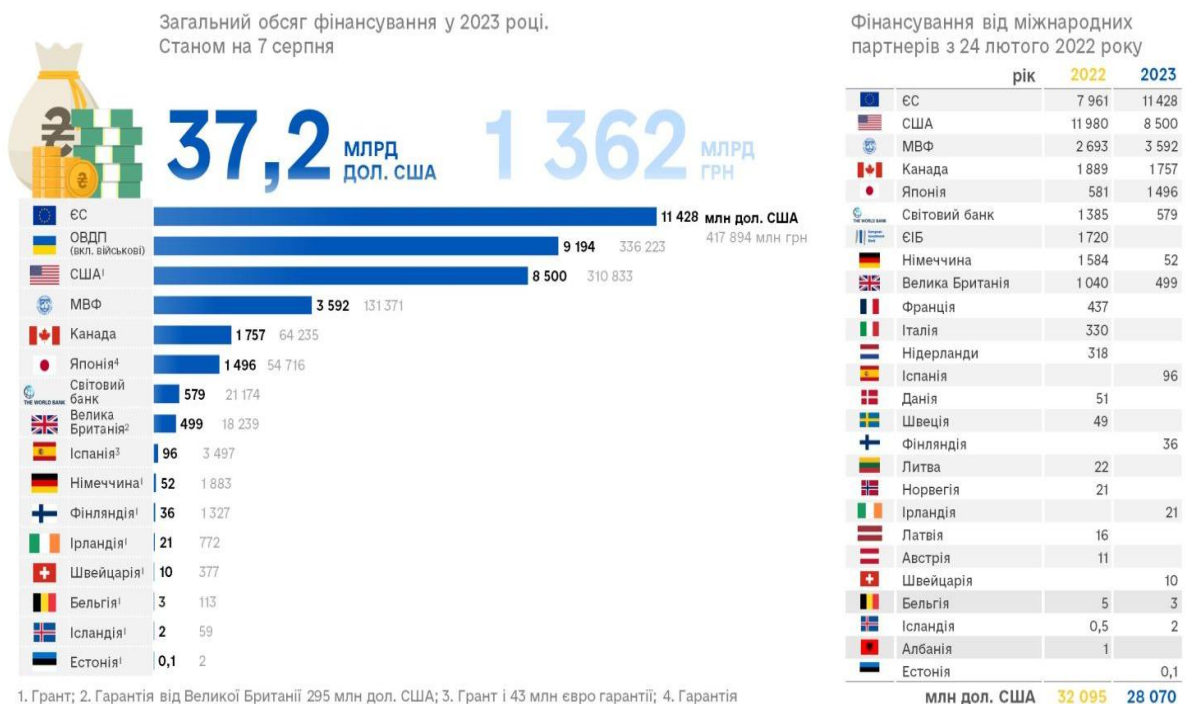

Рис. Фінансування державного бюджету України станом на 07.08.2023 р., млрд дол. США
Джерело: за даними Міністерства фінансів України³.

Крім того, головними темами для обговорення у цей період були пріоритети подальшої підтримки України міжнародною спільнотою, зокрема продовження бюджетної підтримки до кінця поточного року та на 2024 р., скоординовані дії щодо спрямування заморожених активів РФ на відбудову

³ Фінансування державного бюджету України з початку повномасштабної війни. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/ukraines_state_budget_financing_since_the_beginning_of_the_full-scale_war-3435

України.

Зокрема на початку липня 2023 р. Європейська комісія оголосила пропозицію надати Україні 50 млрд євро протягом наступних 4 років, очікується, що країни G7 також ухвалить відповідні рішення про надання передбачуваної та ритмічної бюджетної підтримки Україні на наступний рік.

Крім того, наприкінці липня – на початку серпня Міністерство фінансів України здійснило низку результативних зустрічей щодо створення надійної основи для фінансування повноцінного відновлення України з боку країн-міжнародних партнерів. Розглянемо зазначені заходи докладніше.

- 19 липня міністр фінансів України С. Марченко зустрівся з президентом Японського агентства міжнародного співробітництва (JICA) Акіхіко Танакою⁴. Під час зустрічі сторони обговорили пріоритетні напрями відновлення та реалізацію спільних проєктів з відбудови України. Зокрема узгоджено наявні ресурси на відновлення від Японії з найбільш нагальними проєктами, а також пріоритетні сфери співпраці з японським бізнесом на найближчі місяці.

- 20 липня міністр фінансів України С. Марченко та віцепрезидентка Світового банку у справах регіону Європи та Центральної Азії А. Бассані підписали угоду щодо надання Україні кредиту на суму 1,5 млрд дол. США⁵. Кошти пільгової позики надаються під гарантії уряду Японії через механізм Цільового фонду Світового банку. Зазначені кошти будуть спрямовані на зміцнення соціального захисту населення, надання допомоги людям під час війни, а також на відновлення економіки України.

- 21 липня міністр фінансів України С. Марченко та віцепрезидент Міжнародної фінансової корпорації (IFC) у країнах Європи, Латинської Америки та Карибського басейну Альфонсо Гарсія Мора обговорили залучення приватних інвестицій для відновлення України. Сторони з'ясували потреби на відновлення, підготовку та реалізацію спільних проєктів, зокрема програми підтримки малого та середнього бізнесу в Україні⁶. IFC має наміри надати 1 млрд дол. США на підтримку малого та середнього бізнесу у 2023 р. Уряд України також розраховує на сприяння IFC у залученні приватних інвестицій для відновлення української інфраструктури, зокрема через проєкти державно-приватного партнерства у галузях транспорту і логістики, соціальної інфраструктури та енергетики.

- 8 серпня відбувся запуск ще однієї хвилі грантів від EU4Business для мікробізнесу за фінансової підтримки ЄС та уряду Німеччини у розмірі 3 млн євро. EU4Business – ініціатива Європейського Союзу, яка допомагає малим та середнім підприємствам у шести країнах Східного партнерства, зокрема і в Україні, ефективніше реалізовувати свій потенціал і стимулювати економічне зростання. Головна мета грантів – підтримати відновлення підприємницької діяльності на

⁴ Сергій Марченко і Президент JICA обговорили подальшу співпрацю у напрямі відновлення України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/sergii_marchenko_and_jica_president_discuss_further_cooperation_in_the_recovery_of_ukraine-4112

⁵ Україна отримає 1,5 млрд доларів США гарантій Японії через Цільовий фонд Світового банку. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/ukraine_will_receive_usd_15_billion_in_guarantees_from_japan_through_the_world_banks_trust_fund-4115

⁶ Сергій Марченко: Залучення приватних інвестицій відіграватиме ключову роль у поверненні українців додому та відновленні України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/sergii_marchenko_attracting_private_investments_will_play_a_key_role_in_a_key_role_in_returning_ukrainians_home_and_recovery_of_ukraine-4117

територіях України, що найбільше постраждали від бойових дій та були окуповані, а також посилити стійкість мікробізнесу в інших регіонах України під час війни.

У межах цієї Програми підприємці зможуть отримати фінансову підтримку близько 4 000 євро (у гривні) на відновлення власної господарської діяльності через три уповноважених банки: Ощадбанк, Приватбанк та Банк Львів. Кошти мікрогранту спрямовуватимуться на придбання обладнання, закупівлю сировини та матеріалів, виплату заробітної плати, оренду приміщення та інші нагальні господарські витрати.

Важливе значення для зменшення фінансових можливостей країни-агресора має внесення Росії до «чорного списку» FATF (англ. Financial Action Task Force on Money Laundering – Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей). Після призупинення членства в FATF у лютому 2023 р. росія активізувала діяльність, пов'язану з відмиванням грошей, фінансуванням тероризму, розповсюдженням зброї масового знищення та ухилянням від санкцій. FATF знала про збільшення кількості порушень з боку РФ, проте на останніх пленарних засіданнях вирішила не вносити країну до «чорного списку». Існує ризик, що таке рішення заохотить Росію ще більше підривати глобальну фінансову безпеку. Разом з цим, РФ, безперечно, відповідає критеріям для внесення до «чорного списку». Тому на онлайн-зустрічі з представниками країн G7¹ міністр фінансів С. Марченко під час свого виступу від імені України закликав держави-члени FATF дійти консенсусу щодо цього питання.

Необхідно також якомога швидше досягти прогресу в фінансуванні відновлення України за рахунок заморожених російських коштів. Росія має заплатити за скоєні злочини проти нашої держави. Сьогодні жоден з існуючих механізмів глобальних міжурядових міжнародних організацій не забезпечує оперативний розгляд справ про репарації. З цих причин Україна активно працює над створенням унікальної компенсаційної комісії, головною метою якої – виплата реальних компенсацій постраждалим за рахунок агресора. Компенсаційний фонд, створений у рамках такого механізму, Україна пропонує розглядати як єдиний фонд, до якого мають спрямовуватися заморожені російські активи. Спеціальний компенсаційний механізм діятиме на основі міжнародного договору, який буде розроблено Україною спільно з країнами, що підтримали резолюцію Генеральної Асамблеї ООН.